

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČESKÝ JAZYK

5. ročník

**inovace a zkvalitnění výuky směřující
k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti**

KŘESADLO

**četba ukázky z pohádky Křesadlo od H. Ch.
Andersena, rozbor textu**

vl. znak: UM-ČJ

Autor: Alžběta Dostálová 2012 ZŠ Rokytnice v O.h.

1. Společně s dětmi přečtěte začátek pohádky Křesadlo od H. Ch. Andersena

TEXT:

Křesadlem kdysi rozdělávali lidé oheň, ještě než byly vynalezeny zápalky. Skládalo se z kamínku, ocelové tyčinky a troudu (hořlavé vlny). Když se kříšlo ocelí o kámen, vzlétla jiskra a zapálila troud. O takovém křesadle znám tuto pohádku:

Po silnici si vykračoval voják: Ráz, dva! Ráz, dva! Měl torbu na zádech a šavli po boku; byl ve válce a teď se vracel domů.

Potkal starou čarodějnici; byla tuze ošklivá, spodní ret jí visel až na prsa. Dala se s ním do hovoru:

„Dobrý večer, vojáčku! Když máš tak pěknou šavli a velkou torbu, to jsi opravdový voják, a chceš-li, dostaneš peněz, kolik budeš chtít.“

„Děkuji Ti, stará čarodějnice!“ odpověděl voják.

„Vidíš tamhleten vysoký strom?“ pravila čarodějnice a ukazovala na strom, který stál blízko nich u cesty. „Je uvnitř dutý. Vylez na vršek a tam spatříš otvor. Tím se můžeš protáhnout a tak se dostaneš hluboko do stromu. Ovážu Ti provaz okolo těla, abych Tě mohla zase vytáhnout, až na mne zavoláš.“

„A copak mám v tom stromě dělat?“ tázal se voják.

„Nabrat si peníze!“ řekla čarodějnice. „Abys věděl: Až se dostaneš stromem k zemi, uvidíš velkou chodbu; je jasně osvětlena, protože tam hoří víc než sto svítilen. Potom spatříš troje dveře a ty můžeš otevřít. Klíče jsou v nich. Až vejdeš do první komory, uvidíš uprostřed na podlaze velikou bednu; na ní bude sedět ohromný pes s očima jako dva čajové koflíky. Ale Ty se ho neboj! Já Ti dám svou modře pruhovanou zástěru; rozestři ji na podlaze, pak vezmi rychle toho psa, posad' ho na mou zástěru, otevři bednu a naber si peněz, kolik chceš. Jsou tam samé měďáky. Chceš-li však raději stříbrňáky, jdi do druhé komory! Tam sedí pes s očima jako dvě mlýnská kola; ale Ty se ho neboj, jen ho posad' na mou zástěru a naber si peněz. Chceš-li však mít zlaťáky, můžeš také dostat, kolik jich uneseš; jenom vejdi do třetí komory! Ale pes, který tam sedí na bedně s penězi, má oči nu, jako dvě kulaté věže! Je to pořádný pes, tomu věř! Ale neboj se ho, jen ho posad' na mou zástěru, tak Ti nic neudělá. A potom si naber z bedny zlata, kolik budeš chtít!“

„To by nebylo zlé!“ dodal voják. „Ale co za to chceš, stará čarodějnice? Něco jistě budeš chtít, myslím si.“

„Ne,“ řekla čarodějnice, „nežádám ani halěř. Jen mi přines staré křesadlo, které tam zapomněla moje bába, když byla posledně dole.“

„Dobrá, tak mi uvaž ten provaz okolo těla,“ pravil voják.

„Tady je,“ řekla čarodějnice, „a zde je moje modře pruhovaná zástěra.“

Potom vylezl voják na strom, spustil se otvorem dovnitř a již stál, jak mu čarodějnice řekla, ve veliké chodbě, kde hořelo několik set svítilen. Otevřel první dveře. Hu! Tam seděl pes s očima jako dva čajové koflíky a díval se na něj.

„No, Ty jsi náramně krásný!“ zvolal voják. Pak posadil psa na čarodějčinu zástěru a nabral si měďáků, co se mu vešlo do kapes.

Potom zavřel bednu, posadil na ni psa a šel do druhé jizby.

Ech! Tam seděl pes s očima jako dva mlýnské kameny.

„Jen tak na mne nekoukej,“ zvolal voják, „mohly by Tě z toho bolet oči!“ I posadil psa na čarodějčinu zástěru. Ale když spatřil v bedně tolik stříbrňáků, vyházel z kapes všechny měďáky a naplnil kapsy i brašnu samými stříbrňáky.

Potom šel do třetí komory. Ne, tohle bylo opravdu škaredé! Pes, který v ní seděl, měl oči jako dvě kulaté věže a otáčely se mu v hlavě kolem dokola.

„Dobrý večer!“ pozdravil voják a sáhl po čapce. Takového psa ještě nikdy neviděl. Když se však pes na něj hodnou chvíli díval, pomyslel si voják, že by už toho mohlo být dost, i posadil psa na zem na čarodějčinu zástěru a otevřel bednu.

No ne, panebože, tam Vám bylo zlata! Mohli byste za to koupit celé město se všemi cukrářskými krámy, všechny cínové vojáčky, biče a houpací koně, co jich je na světě. To bylo zas jednou peněz!

I vyházel voják všechny stříbrňáky, jimiž si naplnil kapsy a brašnu, a nacpal tam místo nich samé zlaťáky, ba nastrkal je i do čapky a do bot, takže mohl sotva chodit. To měl peněz!

Pak posadil psa na bednu, zavřel dveře a zvolal otvorem ve stromě:

„Tak mě už vytáhni, stará čarodějnice!“

„Máš křesadlo?“ zeptala se bába.

„A bodejť,“ zvolal voják, „na to jsem úplně zapomněl!“ I vrátil se pro křesadlo. Čarodějnice ho potom vytáhla, a tak stál opět na silnici, kapsy, boty, brašnu a ěapku plné peněz.

„Copak budeš dělat s tím křesadlem?“ tázal se voják.

„Po tom Ti nic není!“ odsekla čarodějnice. „Máš peníze! Jen mi dej křesadlo!“

„Láryfáry!“ vzkřikl voják. „Buď mi hned řekneš, co chceš s tím křesadlem, nebo vytáhnu šavli a useknu Ti hlavu!“

„Neřeknu,“ odpověděla čarodějnice.

Voják jí tedy usekl šavlí hlavu.

2. Žáci dostanou pracovní listy. První stranu by měli vyplnit bez textu. Na vyřešení druhé strany si text vezmou.

PRACOVNÍ LIST:

1.O JAKÝ LITERÁRNÍ ŽÁNŘ SE JEDNÁ A JAKÉ JSOU ZNAKY TOHOTO ŽÁNŘU?

2.KOMU JE TENTO DRUH LITERATURY URČEN A KOMU BYL URČEN DŘÍVE?

3.Z ČEHO SE SKLÁDÁ KŘESADLO? JAK JINAK BY SE DAL ROZDĚLAT OHEŇ V PŘÍRODĚ V PŘÍPADĚ, ŽE NEMÁTE SIRKY?

4.K ČEMU V UKÁZCE PŘIROVNALA ČARODĚJNICE OČI VŠECH TŘÍ PSŮ?

OČI PRVNÍHO PSA.....

OČI DRUHÉHO PSA.....

OČI TŘETÍHO PSA.....

5.ZKUS VYMYSLIT, K ČEMU BY ČARODĚJNICE PŘIROVNALA UCHO:

UCHO PRVNÍHO PSA.....

UCHO DRUHÉHO PSA.....

UCHO TŘETÍHO PSA.....

6.JAK POZNALA ČARODĚJNICE, ŽE MUŽ BYL VOJÁK?

7.CO BYLO NA ČARODĚJNICI TUZE OŠKLIVÉHO?

8.NAJDI V TEXTU 1 SLOVO MNOHOZNAČNÉ:

9.NAPIŠ SLOVO SOUZNAČNÉ KE SLOVU:

TUZE.....

ČARODĚJNICE.....

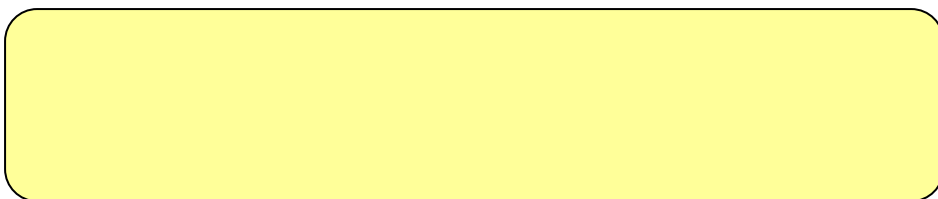
TEĎ.....

KOMORA.....

KOLFLÍK.....

SPATŘIL.....

10.NAJDI V TEXTU DVA CITOSLOVCE:

11.NAPIŠ K DANÝM SLOVŮM 5 SLOV SOUŘADNÝCH A SLOVO NADŘAZENÉ:

ZÁSTĚRA, ČAPKA,.....

.....

Slovo nadřazené:.....

12.PROČ PODLE TEBE CHTĚLA ČARODĚJNICE KŘESADLO?

13.ZNÁŠ AUTORA TÉTO POHÁDKY A JEHO DALŠÍ POHÁDKY?

ŘEŠENÍ:

1.O JAKÝ LITERÁRNÍ ŽÁNŘ SE JEDNÁ A JAKÉ JSOU ZNAKY TOHOTO ŽÁNŘU?

**POHÁDKA; VÍTĚZSTVÍ DOBRA NAD ZLEM, NADPŘIROZENÉ BYTOSTI,
KOUZELNÉ PŘEDMĚTY, MLUVÍCÍ ZVÍŘATA, MAGICKÁ ČÍSLA 3, 7, 9,...;**

2.KOMU JE TENTO DRUH LITERATURY URČEN A KOMU BYL URČEN DŘÍVE?

DNES DĚTEM, DŘÍVE DOSPĚLÝM;

3.Z ČEHO SE SKLÁDÁ KŘESADLO? JAK JINAK BY SE DAL ROZDĚLAT OHEŇ
V PŘÍRODĚ V PŘÍPADĚ, ŽE NEMÁTE SIRKY?

**KAMÍNEK, OCELOVÁ TYČKA A TROUD; POMOCÍ DVOU KAMENŮ, POMOCÍ
LUPY,...;**

4.K ČEMU V UKÁZCE PŘIROVNALA ČARODĚJNICE OČI VŠECH TŘÍ PSŮ?

OČI PRVNÍHO PSA.....**DVA ČAJOVÉ KOFLÍKY**

OČI DRUHÉHO PSA.....**DVĚ MLÝNSKÁ KOLA**

OČI TŘETÍHO PSA.....**DVĚ KULATÉ VĚŽE**

5.ZKUS VYMYSLIT, K ČEMU BY ČARODĚJNICE PŘIROVNALA UCHO:

UCHO PRVNÍHO PSA.....-----

UCHO DRUHÉHO PSA.....-----

UCHO TŘETÍHO PSA.....-----

6.JAK POZNALA ČARODĚJNICE, ŽE MUŽ BYL VOJÁK?

MĚL PĚKNOU ŠAVLI A VELKOU TORBU;

7.CO BYLO NA ČARODĚJNICI TUZE OŠKLIVÉHO?

SPODNÍ RET JÍ VISEL AŽ NA PRSA;

8.NAJDI V TEXTU 1 SLOVO MNOHOZNAČNÉ:

KOLA;

9.NAPIŠ SLOVO SOUZNAČNÉ KE SLOVU:

TUZE.....**TOLIK**

ČARODĚJNICE.....**JEŽIBABA**

TEĎ.....**NYNÍ**

KOMORA...**JIZBA, KOMNATA**

KOLFLÍK.....**HRNEK**

SPATŘIL.....**UVIDĚL**

10.NAJDI V TEXTU DVA CITOSLOVCE:

HU, ECH;

11.NAPIŠ K DANÝM SLOVŮM 5 SLOV SOUŘADNÝCH A SLOVO NADŘÁZENÉ:

ZÁSTĚRA, ČAPKA,.....**KALHOTY, TRIČKO, ŠÁLA, RUKAVICE,...**

Slovo nadřazené:.....**OBLEČENÍ**

12.PROČ PODLE TEBE CHTĚLA ČARODĚJNICE KŘESADLO?

13.ZNÁŠ AUTORA TÉTO POHÁDKY A JEHO DALŠÍ POHÁDKY?

HANS CHRISTIAN ANDERSEN; CÍSAŘOVY NOVÉ ŠATY, SNĚHOVÁ KRÁLOVNA, O PRINCEZNĚ NA HRÁŠKU, OŠKLIVÉ KÁČÁTKO, MALENKA,...;

UŽITÉ ODKAZY:

<http://www.abatar.cz/pohadky/kresadlo.htm>